

Diversitat cultural i famílies

Marta Padrós Castells
marta@familiaritatsdiverses.com

www.familiaritatsdiverses.com

www.familiaritatsdiverses.com

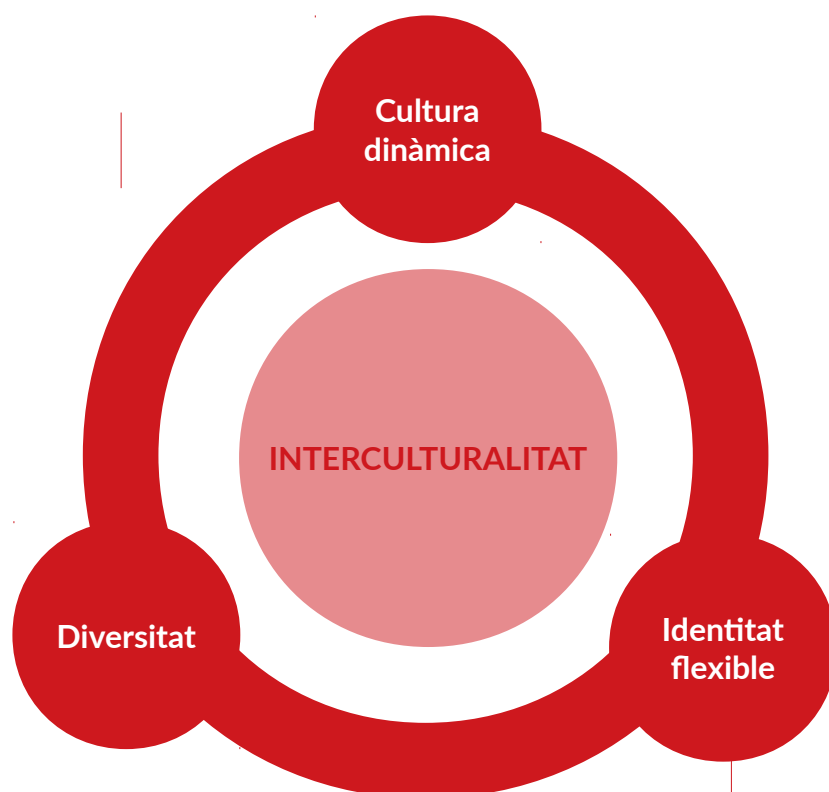
Familiaritats diverses

DIVERSITAT CULTURAL I FAMÍLIES

La **interculturalitat** és la presència i interacció equitativa de diverses cultures, amb la possibilitat de generar noves expressions culturals compartides; adquirides a través del diàleg i d'una actitud de respecte mutu.

Així, la interculturalitat va més enllà del contacte entre cultures i de promoure la participació dels membres d'altres cultures. Implica compartir, conèixer i la possibilitat de transformació mútua.

És important diferenciar la interculturalitat de la multiculturalitat. En un context multicultural hi ha presència de moltes cultures i existeix la diversitat cultural, però no s'espera que aquesta diversitat impliqui canvis en les cultures ni en els seus membres.

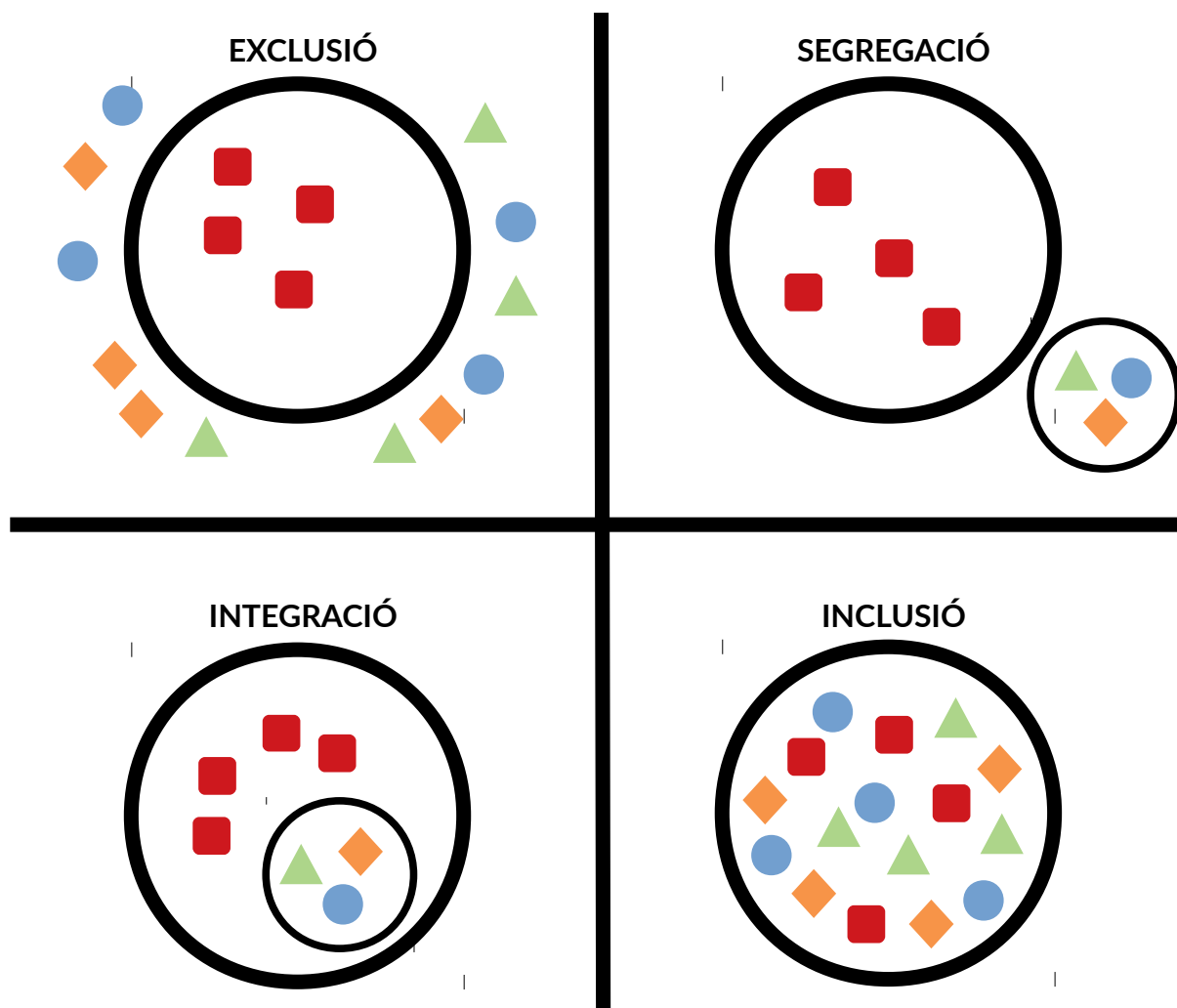
Entendre la interculturalitat ens porta a pensar quin model de **gestió de la diversitat cultural** volem adoptar. És una decisió política, amb gran impacte social i educatiu.

www.familiaritatsdiverses.com

Familiaritats diverses

Quins models de gestió de la diversitat cultural podem trobar i quines són les característiques principals?

Apostar per la interculturalitat només és possible des de la **inclusió**, ja que els altres models de gestió de la diversitat cultural implicaran altres interaccions entre grups.

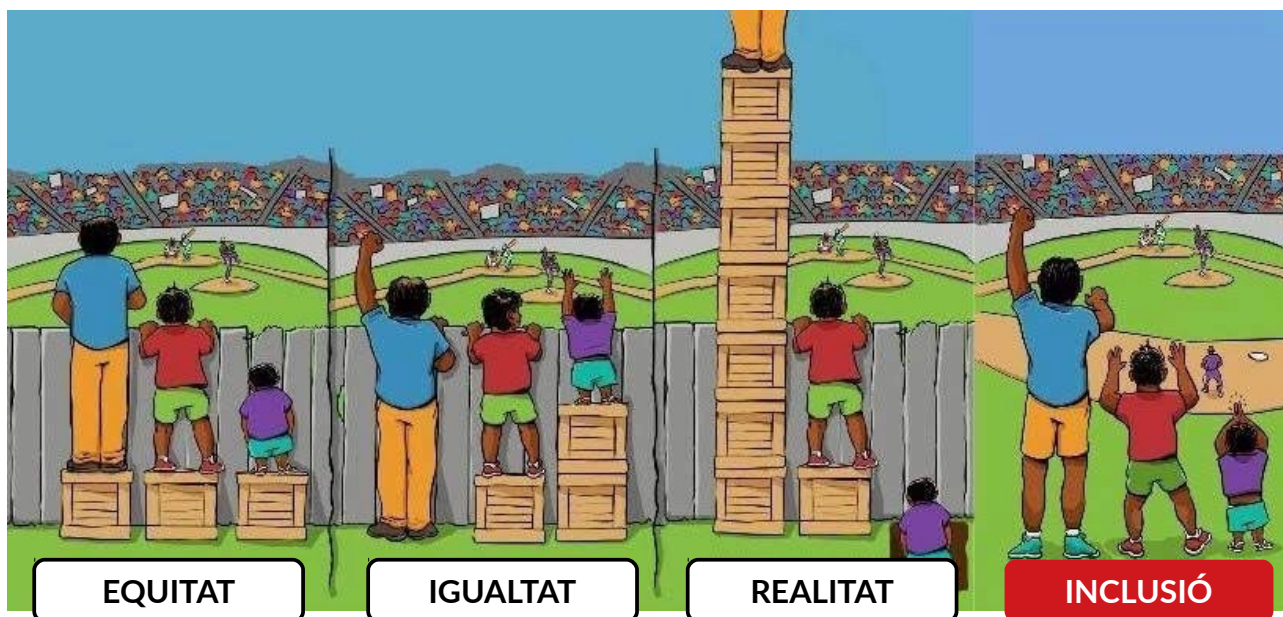
No podem obviar que en les interaccions culturals hi ha presents **relacions de poder**. Aquestes relacions de poder no tenen perquè ser en termes numèrics (grup més gran versus grup més petit), sinó en qui controla les institucions i qui elabora polítiques, la posició socioeconòmica, l'ús d'eines que permeten accedir als recursos, ... Així parlarem de **grups dominants** i **grups dominats**, per visibilitzar les relacions de poder existents.

www.familiaritatsdiverses.com

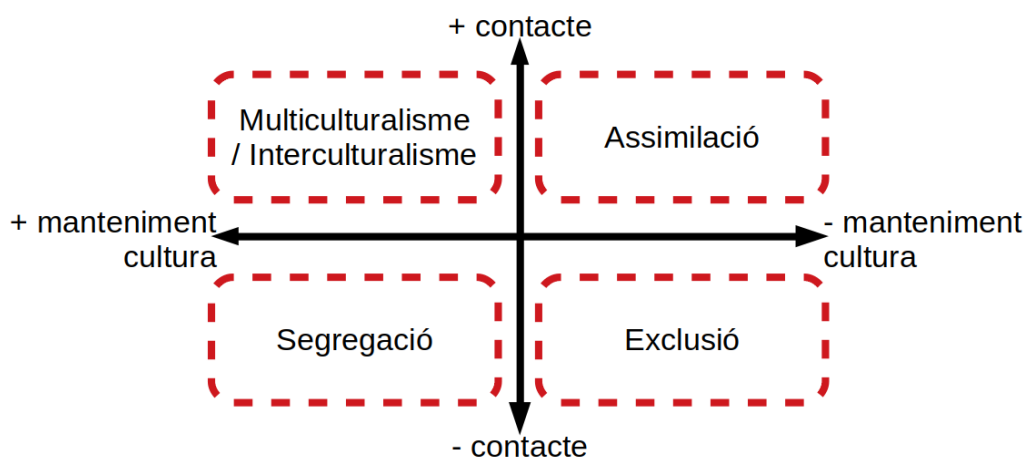
Familiaritats diverses

Des d'aquesta perspectiva, per tant, quan apostem per la inclusió no podem defensar la igualtat, sense tenir en compte que no totes tenim la mateixa situació de partida.

Entendre les relacions de poder implica entendre que la societat del país d'acollida (grup dominant) decideix, a través de les polítiques, com es relacionarà amb els membres de les diferents cultures (grups dominats). Cal tenir en compte que l'estratègia no té perquè ser la mateixa amb els diferents grups culturals.

Estratègies de les societats d'acollida:

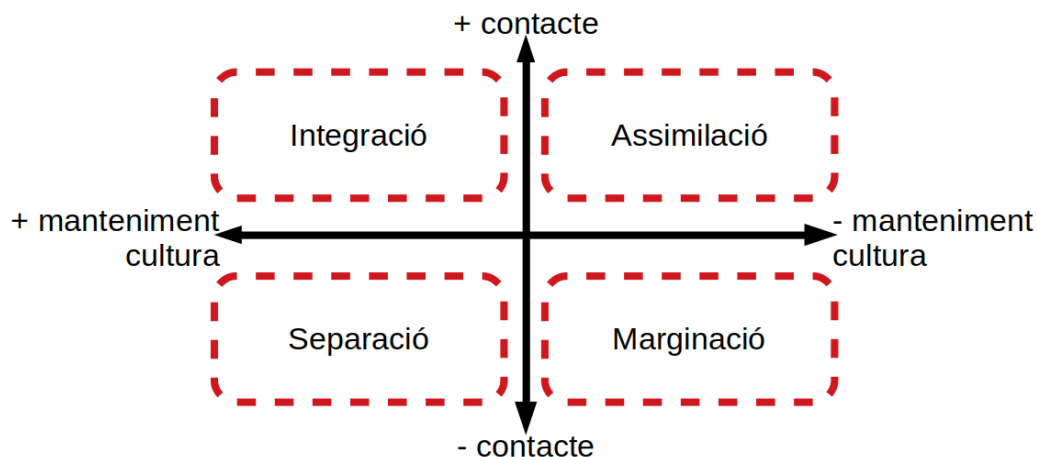

www.familiaritatsdiverses.com

Familiaritats diverses

Per la seva banda, els diferents grups culturals (grups dominats) també tenen les seves pròpies estratègies de relació amb la societat d'acollida (grup dominant).

Estratègies dels grups dominats:

Parlar d'interculturalitat vol dir estar disposades a assumir processos d'**hibridació cultural**, és a dir, noves expressions culturals fruit de les interaccions entre membres de diferents cultures.

Així doncs, en una societat intercultural es donen processos d'**aculturació** (processos de canvi cultural), però en totes les cultures i mai per imposició.

La cultura sovint s'entén com quelcom immutable, estable en el temps, sense possibilitat de canvis. Com una caixa de categories homogènia, igual per tots els membres d'un mateix grup.

No obstant, en societats interculturals (o davant el contacte cultural) les cultures es transformen i incorporen noves pràctiques. Així, parlem de **constel·lacions de pràctiques culturals** per fer referència al conjunt de pràctiques i valors dels diferents membres i en un moment concret.

Trencar amb la visió de la cultura com una caixa de categories homogènia ens permet prendre consciència de la presència d'**estereotips** i **prejudicis** quan pensem en una determinada cultura. Alhora, també ens permet pensar en quines són les pràctiques culturals que hi ha darrera d'una determinada cultura i conèixer el perquè d'aquestes pràctiques. És necessari conèixer l'altra cultura per poder reconèixer els seus membres com

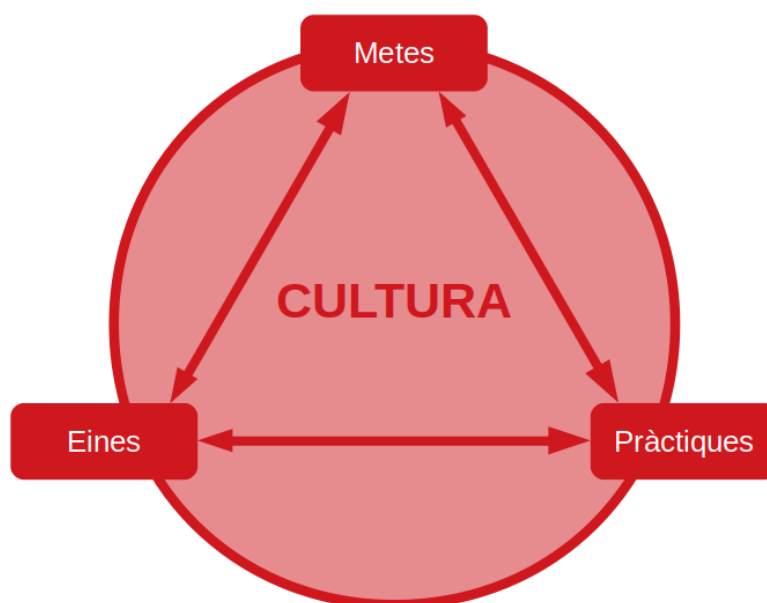
www.familiaritatsdiverses.com

Familiaritats diverses

a subjectes de ple dret, allunyant-nos de posicions que perpetuen les situacions de desigualtat.

Des del **relativisme cultural**, que pressuposa un coneixement i reconeixement de l'altre, podem entendre els motius que hi ha darrera de determinades pràctiques culturals. Malgrat això no hagi d'implacar estar d'acord amb totes les pràctiques.

Per apropar-nos a una determinada cultura hem de conèixer el seu **nínxol evolutiu**, entès com el conjunt de pràctiques, eines i metes d'un determinat grup cultural en un moment i lloc determinats. Un canvi en un dels tres nivells (pràctiques, eines o metes), implicarà canvis en els altres. Així, si hi ha canvis en les pràctiques suposarà canvis en les eines i les metes, o si es transformen les eines canviaran les pràctiques i les metes, o noves metes incidiran en les pràctiques i les eines. D'aquesta manera, els canvis culturals no es produeixen només per la interacció amb altres cultures, sinó que sorgeixen per socials, històrics i tecnològics.

La cultura es transmet a través de la **socialització**, a partir de la qual les nenes i nens adquireixen aquelles eines que els permeten convertir-se en subjectes competents d'una determinada comunitat. Les **pràctiques familiars** diferenciades permeten transmetre les metes i valors d'una determinada cultura.

www.familiaritatsdiverses.com

Familiaritats diverses

En contextos on hi ha una gran diversitat cultural, les criatures (i també les seves famílies) participen de molts sistemes amb diferents cultures (cada una amb les seves pràctiques, metes i eines). Quan la **distància cultural** entre els diferents sistemes on participen els infants és major, augmenten els reptes a afrontar. Podem diferenciar entre cultures més **individualistes** i que tenen com a projecte educatiu l'autonomia dels seus membres, i cultures més **col·lectivistes** i que el seu projecte educatiu és la promoció de la interdependència. Cal tenir en compte, que els reptes davant la diversitat cultural s'aborden de manera diferent en funció de la distància cultural, però també de les estratègies de la societat d'acollida i dels grups dominats.

Així, és important diferenciar les expectatives dels diferents grups culturals, tenint en compte les relacions de poder, les relacions històriques, els projectes migratoris, la racialització, la condició de minoria voluntària o involuntària, la construcció de la identitat, ...

És important tenir en compte que quan parlem de cultura i de diversitat cultural, sovint ens estranyem i pensem en la cultura dels altres, com si nosaltres no tinguéssim una cultura pròpia, amb unes pràctiques, unes eines i unes metes determinades. És interessant fer l'exercici d'analitzar (partint dels conceptes bàsics plantejats) la nostra cultura, els processos de socialització, la diversitat interna, els processos d'hibridació cultural, les constel·lacions de pràctiques, les relacions de poder i les institucions que produeixen i reproduïxen «la cultura». I llavors, plantegem-nos com podem pensar la INTERCULTURALITAT.